

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 955/2022
19.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ... чији је заједнички пуномоћник Маја Миљевић адвокат из ..., против туженог ЈКП за превоз путника „Аутотранспорт Панчево“ у ликвидацији из Панчева, чији је пуномоћник Саша Левнајић адвокат из ..., ради исплате накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1721/21 од 05.11.2021. године, на седници одржаној 19.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1721/21 од 05.11.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1721/21 од 05.11.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 739/19 од 11.03.2021. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке, тако што се **ОДБИЈАЈУ** као неосновани тужбени захтеви којим су тужиоци тражили да се обавезе тужени да, за период од новембра 2016. године до новембра 2019. године, сваком исплати на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у току рада по укупно 49.299,40 динара и на име разлике између исплаћених и припадајућих трошкова регреса за коришћење годишњег одмора по укупно 86.931,06 динара, са законском затезном каматом на појединачно означене месечне износе, уз одговарајућу уплату доприноса за социјално осигурање, као и да им накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженом накнаде трошкове парничног поступка у износу од 127.499,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 739/19 од 11.03.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужба тужилаца поднета суду 02.12.2019. године, у делу који се односи на ефективне сате рата преко уговорених и на рад недељом повучена. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да за период од новембра 2016.

године до новембра 2019. године сваком од тужилаца исплати, на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у току рада, по укупно 49.299,40 динара и на име разлике између исплаћених и припадајућих трошкова регреса за коришћење годишњег одмора по укупно 86.931,06 динара, све са законском затезном каматом на појединачно означене месечне износе од доспелости до исплате, на начин описан у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на износе из претходног става изреке за тужиоце уплати одговарајуће доприносе за обавезно социјално осигурање. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 150.089,22 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1721/21 од 05.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. ЗПП.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији, изражену у пресудама ревизијског суда на које је ревидент указао, Врховни суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је јавно комунално предузеће чији је оснивач Град Панчево. Тужиоцима, као својим запосленима, тужени је у утуженом периоду обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова за исхрану у току рада месечно у износу од 2.700,00 динара бруто и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора месечно 1.000,00 динара бруто, које је исплатио у складу са својим Програмом пословања важећим за октобар 2014. године и Правилником о раду, где су исплате по основу регреса и топлог оброка планиране у износу који је био пре доношења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ број 116/14, ступио на снагу 28.10.2014. године). Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије ("Службени гласник РС" број 27/15, ступио на снагу 26.03.2015. године), чланом 65. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, а да се висина трошкова накнаде за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно, најмање у износу 250,00 динара. Чланом 66. истог ПКУ предвиђено је да запослени има право на регрес за коришћење годишњег одмора са припадајућим порезима и доприносима, најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког

органа надлежног за статистику за претходну годину. Посебним колективним уговором за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева ("Службени гласник РС" број 59/2015, ступио на снагу 03.07.2015. године), чланом 84. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној Посебним колективним уговором, тим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно, најмање у износу 250,00 динара. Чланом 85. истог акта предвиђено је да запослени, у складу са Посебним колективним уговором, тим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду има право на регрес за коришћење годишњег одмора са припадајућим порезима и доприносима, најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику за претходну годину. Тужиоци су са туженим послодавцем, након ступања на снагу наведених посебних колективних уговора, закључили анекс уговора о раду, односно уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности у којима је наведено да запослени има право на накнаду трошкова у складу са законом, посебним колективним уговором Републике Србије, Посебним колективним уговором и општим актом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци основано потражују мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима и да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је као основане усвојио постављене тужбене захтеве.

По оцени Врховног суда, овакво становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се тим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона прописано је да се у том закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава, утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђене у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене тог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, тако да обавезе које

преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа, између осталог и накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основица за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтеви тужилаца одбијени.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу члана 153. и 154. ЗПП у вези са чланом 165. став 2. истог закона, припадају опредељени трошкови парничног поступка у укупном износу од 120.259,00 динара, а који обухватају трошкове на име: састава одговора на тужбу 6.000,00 динара, састав жалбе 12.000,00 динара, састав ревизије 18.000,00 динара, према АТ, као и за таксе на жалбу и другостепену одлуку у износима од по 15.250,00 динара, таксе на ревизију 30.499,00 динара и ревизијску одлуку 45.750,00 динара, по одмерењу суда.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић